

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2025 m. rugpjūčio 6 d. Nr. 21RE-
(AG-538/02-2025)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Ingos Morkvėnienės, Astos Povilonienės ir Ingridos Sabaliauskienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. X. skundą dėl Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimo panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėja X. X. (toliau – pareiškėja) skundu Komisijos prašo panaikinti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2024 m. birželio 10 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) (Komisijos pastaba: iš byloje esančių dokumentų matyti, jog ginčijamo sprendimo priėmimo data – 2025 m. birželio 10 d.) (toliau – sprendimas), įpareigoti Tarnybą išspręsti klausimą iš naujo bei vadovautis Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmų 2025 m. balandžio 3 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. (duomenys neskelbtini) ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – KT) 2018 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. (duomenys neskelbtini).

Pareiškėja, be kita ko, dėl ginčijamo Tarnybos sprendimo paaiškino, kad Tarnyba, priimdama ginčijamą sprendimą neatsižvelgė į tai, jog pareiškėja yra neįgalus, didelių spec. poreikių turintis ir slaugomas asmuo. Nagrinėjamu atveju pareiškėja neprivalo pateikti turto ir pajamų deklaracijos, nes Tarnyba apie pareiškėjos sunkią turtinę padėtį bei sveikatą žino, todėl individualizuoti sunkią pareiškėjos padėtį gali pati iš turimos, Tarnybai prieinamos, informacijos. Pareiškėja, be kita ko, remiasi Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau – Įstatymas) 12 straipsnio 6 punktu, 13 straipsniu ir pažymi, kad asmenims, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis (0-25 proc. dalyvumo lygis) bei turintiems negalios pažymėjimą yra teikiama antrinė teisinė pagalba, ką pareiškėja ir atitinka. Neįgalumo pažymėjimo kopiją pareiškėja Tarnybai pateikė kartu su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą, tačiau Tarnyba savo sprendime apie tai nieko nepasisakė. Pareiškėjos teigimu, Tarnyba pažeidė Įstatymo 1 straipsnio 1 dalį, 2 straipsnio 1 dalį, 3, 13, 14 straipsnius. Papildomai pareiškėja cituoja Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmų 2025 m. balandžio 3 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. (duomenys neskelbtini), Komisijos 2024 m. rugpjūčio 7 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), KT 2018 m. spalio 11 d. nutarimą Nr. (duomenys neskelbtini) ir pažymi, kad Tarnyba minėtus sprendimus pažeidė (b. l. 1–5).

Atsakovė Tarnyba atsiliepimu į pareiškėjos skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Tarnyba remiasi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalimi, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2018 m. spalio 19 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A-5081-822/2018, 2019 m. sausio 9 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-2417-1062/2019, 2016 m. vasario 29 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A-2478-44/2016 ir pažymi, kad Tarnybos Kauno skyriaus 2023

m. gegužės 12 d. sprendimu Nr. (*duomenys neskelbtini*) pareiškėjai buvo suteikta antrinė teisinė pagalba civilinėje byloje dėl skolos už šilumos energiją priteisimo (bylos Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kurioje ji yra atsakovė, parengti procesinius dokumentus, atstovauti pirmos instancijos teisme, valstybei garantuojant ir apmokant 100 proc. antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Pareiškėjai neįvykdžius Įstatymo 4 straipsnyje nurodytos pareigos, t. y. nepateikus Tarnybos prašomos informacijos per nustatytus terminus, nebendradarbiaujant su paskirta advokate, Tarnybos Kauno skyriaus 2023 m. spalio 31 d. sprendimu antrinės teisinės pagalbos teikimas pareiškėjai, vadovaujantis Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 9 punktu, buvo nutrauktas ir pareiškėja buvo įpareigota Tarnybai atlyginti antrinės teisinės pagalbos teikimo išlaidas – 241,89 Eur. Tarnyba, įvertinusi tai, kad pareiškėja nėra apmokėjusi antrinės teisinės pagalbos išlaidų, Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams 2025 m. kovo 7 d. pateikė prašymą dėl įmokos už pareiškėjai suteiktą antrinę teisinę pagalbą priteisimo. Tarnybos turimais duomenimis, administracinė byla Nr. (*duomenys neskelbtini*) dėl įmokos už suteiktą antrinę teisinę pagalbą priteisimo nėra išnagrinėta, todėl šio atsiliepinimo parengimo metu Tarnybos Kauno skyriaus 2023 m. spalio 31 d. sprendimas nepanaikintas ir yra galiojantis. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėja iki šios dienos nėra apmokėjusi aukščiau nurodytų antrinės teisinės pagalbos išlaidų, taip pat Tarnyboje nėra gautas pareiškėjos prašymas dėl mokėjimo išdėstymo dalimis, antrinę teisinę pagalbą vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktu pareiškėjai neteiktina.

Pareiškėja Komisijai pateiktame skunde nurodė, kad jos skola už suteiktą antrinę teisinę pagalbą yra suklastota, kad jai reali teisinė pagalba nebuvo suteikta. Tarnyba pažymi, kad, kaip minėta, antrinės teisinės pagalbos teikimas pagal Tarnybos Kauno skyriaus 2023 m. gegužės 12 d. sprendimą pareiškėjai buvo nutrauktas, nes pareiškėja netinkamai vykdė jai Įstatymo nustatytą pareigą bendradarbiauti su jai antrinę teisinę pagalbą teikti paskirta advokate ir Tarnyba ir teikti valstybės garantuojamai teisinei pagalbai gauti reikalingą išsamią ir teisingą informaciją. Pareiškėjai tinkamai nebendradarbiaujant su advokate ir nepateikus jai reikalingos informacijos, advokatė neturėjo galimybės suteikti pareiškėjai efektyvią antrinę teisinę pagalbą. Skirta antrinė teisinė pagalba negalėjo būti kokybiška ir efektyvi ne dėl Tarnybos ar antrinę teisinę pagalbą pareiškėjai teikti paskirtos advokatės veiksmų (neveikimo), o dėl pačios pareiškėjos elgsenos, nenoro bendradarbiauti su paskirta advokate. Aplinkybė, kad teikiant antrinę teisinę pagalbą pareiškėja savarankiškai, nepasitarusi su advokate, teikė teismui papildomus prašymus, savaime nereiškia, kad antrinė teisinė pagalba pareiškėjai buvo teikiama netinkamai, kad užmokestis advokatei už antrinės teisinės pagalbos teikimą pagal šį sprendimą neturėtų būti mokamas ar kad pareiškėja turėtų būti atleista nuo šių išlaidų atlyginimo. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pareiškėjai pateikus prašymą dėl teisinės pagalbos teikimo ir Tarnybai priėmus sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, pareiškėja įgijo ne tik teisę į antrinę teisinę pagalbą, tačiau kartu prisiėmė ir tam tikras pareigas. Įstatymo 4 straipsnio 1 punkte įtvirtina pareiškėjų pareiga bendradarbiauti su institucijomis, priimančiomis sprendimus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo, taip pat su asmenimis, teikiančiais valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Pareiškėja apie bendradarbiavimo pareigą buvo informuota Tarnybos Kauno skyriaus 2023 m. gegužės 12 d. sprendimo 6.2 papunkčiu, taip pat minėtame Tarnybos sprendime buvo nurodytos galimos kilti nebendradarbiavimo pasekmės. Pagal Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 17 punktą antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjui teisinė pagalba yra reikalinga apskundžiant Tarnybos sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo.

Tarnyba 2024 m. balandžio 11 d. sprendimu Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – 2024 m. balandžio 11 d. sprendimas), vadovaudamasi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktu, atsisakė suteikti pareiškėjai antrinę teisinę pagalbą, kadangi pareiškėja neapmokėjo nustatytų antrinės teisinės pagalbos išlaidų už anksčiau teiktą antrinę teisinę pagalbą. Pareiškėja kreipėsi su skundu į Komisiją, kuri 2024 m. rugpjūčio 7 d. sprendimu nusprendė tenkinti pareiškėjos skundą ir panaikino 2024 m. balandžio 11 d. sprendimą. Tarnyba šį Komisijos sprendimą apskundė Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmams, kuris 2025 m. balandžio 3 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. (*duomenys neskelbtini*) Tarnybos skundą atmetė. Teismo vertinimu, Tarnyba, gavusi pareiškėjos prašymą suteikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą bei nustačiusi, kad yra Įstatymo 11

straipsnio 7 dalies 11 punkte numatytas pagrindas atsisakyti tenkinti minėtą pareiškėjos prašymą, negalėjo iš karto priimti neigiamo sprendimo, o privalėjo vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 10 dalimi ir Sprendimų dėl antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo priėmimo, įvertinus individualią pareiškėjo situaciją, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 1R-220 (toliau – Aprašas) 4 punkto nuostatomis individualią pareiškėjos situaciją įvertinti papildomai. Tarnyba Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmų 2025 m. balandžio 3 d. sprendimą apskundė apeliacine tvarka (bylos Nr. *(duomenys neskelbtini)*), todėl šio atsiliepimo rengimo metu teismo 2025 m. balandžio 3 d. sprendimas nėra įsiteisėjęs.

Pareiškėja, kaip minėta, prašo suteikti antrinę teisinę pagalbą nagrinėjant administracinę bylą Nr. *(duomenys neskelbtini)* apeliacinės instancijos teisme. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, įtvirtindamas atvejus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, numatė Tarnybos teisę, bet ne pareigą, paprašius papildomai pagal kitus kriterijus įvertinti antrinės teisinės pagalbos teikimo būtinybę, suteikti antrinę teisinę pagalbą, jeigu asmuo, pageidaujantis gauti antrinę teisinę pagalbą, neatitinka sąlygų ją gauti (nustatoma, kad asmens (šeimos) turtas ir (ar) asmens pajamos viršija nustatytą turto ir pajamų lygį arba yra Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 3, 4, 5, 11, 15–20 papunkčiuose nustatyti antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai), tačiau atitinka tam tikrus individualios situacijos vertinimo kriterijus. Antrinės teisinės pagalbos teikimo klausimus, vadovaujantis teisės aktais deleguotomis funkcijomis, išimtinai sprendžia Tarnyba. Akcentuotina, kad nei Įstatymo, reglamentuojančio individualios situacijos papildomą vertinimą, nei Aprašo nuostatos neįpareigoja Tarnybos suteikti arba atsisakyti suteikti antrinę teisinę pagalbą kompleksiskai atitikus arba neatitikus visus individualios situacijos kriterijus, Tarnybai suteikta diskrecija spręsti dėl būtinybės ir galimybių valstybės lėšomis suteikti teisinę pagalbą esant įtvirtintiems neteikimo pagrindams. Priešingu atveju būtų suponuojama išvada, kad Tarnyba, nustačiusi, kad egzistuoja antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai, iš karto vertina pareiškėjų individualią situaciją, nors asmuo tokios valios nėra išreiškęs. Tokiu atveju, antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų institutas netektų prasmės ir nepagrįstai būtų plečiamas asmenų, pretenduojančių gauti teisinę pagalbą, ratas. Taigi, Tarnybos nuomone, teisinis reguliavimas nenustato Tarnybos pareigos kiekvienu atveju papildomai vertinti pareiškėjų individualią situaciją. Pažymėtina, kad Aprašo 4 punktas aiškiai numato, kad Tarnyba individualią pareiškėjo situaciją papildomai vertina gavusi jo rašytinį prašymą ir atsižvelgdama į pateiktus prašymą pagrindžiančius dokumentus ir (ar) informaciją. Vadinasi, pareiškėjams pageidaujant, kad būtų vertinama jų individuali situacija, jie turi teisę kreiptis į Tarnybą su motyvuotu rašytiniu prašymu dėl savo individualios situacijos vertinimo ir pateikti šį prašymą pagrindžiančius dokumentus ir (ar) informaciją. Tarnyba, atsižvelgdama į asmens individualią situaciją, turi teisę nesivadovauti Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktu ir jam teikti antrinę teisinę pagalbą, jeigu asmuo iki nustatyto termino nėra apmokėjęs visų ar dalies antrinės teisinės pagalbos išlaidų, tačiau asmuo privalo Tarnybai pateikti rašytinį prašymą bei pateikti tai patvirtinančius dokumentus (duomenis bei juos pagrindžiančius dokumentus apie patirtas vartojimo išlaidas ir finansinius įsipareigojimus, duomenis apie turimą išsilavinimą ir profesiją). Tarnyba pažymi, kad nei Įstatymo, nei kitų teisės aktų nuostatos nenumato galimybės pačiai Tarnybai savo iniciatyva vertinti pareiškėjos individualią situaciją, be pareiškėjos prašymo dėl jos individualios situacijos vertinimo. Pareiškėja Tarnybai teiktame prašyme nenurodė, kad prašo įvertinti jos individualią situaciją, todėl Tarnyba neturi teisinio pagrindo savo iniciatyva spręsti ar vertinti pareiškėjos individualią situaciją. Nors pareiškėja ne kartą buvo informuota apie jos teisę kreiptis į Tarnybą su prašymu dėl individualios jos situacijos vertinimo, tačiau tokia teise ji nepasinaudojo. Kadangi pareiškėjai antrinė teisinė pagalba reikalinga byloje, kurioje sprendžiamas klausimas dėl Tarnybos sprendimo teisėtumo ir pareiškėja 2025 m. birželio 2 d. prašyme neišreiškė pageidavimo, jog būtų vertinama individuali jos situacija, nepateikė individualios situacijos vertinimui reikalingos informacijos, vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 17 punktu, antrinė teisinė pagalba Pareiškėjai neteiktina.

Skundžiamu sprendimu pareiškėja taip pat buvo informuota, kad pareiškėjai pageidaujant, kad būtų vertinama individuali jos situacija, ji Tarnybai turėtų pateikti informaciją bei ją pagrindžiančius

dokumentus apie jos gautas pajamas bei patirtas vartojimo išlaidas ir finansinius įsipareigojimus už laikotarpį nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2025 m. kovo 31 d., duomenis apie pareiškėjos turimą išsilavinimą ir profesiją ir, esant galimybei, tai patvirtinančių dokumentų kopijas. Pažymėtina, kad iki šios dienos pareiškėjos prašymas ir papildoma informacija Tarnyboje nėra gauti. Dėl pareiškėjos pageidavimo, kad jos prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą nagrinėtų kita institucija (prašoma nušalinti Tarnybą nuo jos prašymo nagrinėjimo) Tarnyba skundžiamu sprendimu informavo pareiškėją, jog teisinis reguliavimas antrinės teisinės pagalbos srityje nenumato kitų subjektų, kuriems būtų priskiriamos funkcijos, deleguotos Įstatymu ar kitais poįstatyminiais teisės aktais. Akcentuotina, kad prašymus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nagrinėja išimtinai Tarnyba. Tarnyba remiasi Įstatymo 5 straipsniu, 9 straipsnio 3 dalies 2, 3 punktu, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies, 1, 2 ir 4 punktu ir pažymi, jog aplinkybė, kad pareiškėja nesutinka su Tarnybos jos atžvilgiu priimamų sprendimų turiniu, skundžia Tarnybos sprendimus, savaime nesudaro pagrindo teigti, kad Tarnybos darbuotojai, nagrinėdami pareiškėjos prašymus ir priimdami sprendimus, kurie pareiškėjos netenkina, turi asmeninį suinteresuotumą, pažeidžia Tarnybos veiklą reglamentuojančius teisės aktus, veikia neteisėtai. Pažymėtina, kad siekiant užtikrinti teisės aktuose numatytas Tarnybai pavestas funkcijas, Tarnybos darbuotojo atlikti veiksmai, kurie dėl neaiškių priežasčių pareiškėjos netenkina, savaime nėra pagrindas įtarti esant pažeidimus. Pareiškėja skunde nurodė, kad Tarnyba sąmoningai nuslėpė, jog pareiškėja turi neįgalumą ir jai yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir kad ji turi pirmenybės teisę gauti advokatą kaip asmuo su negalia. Atkreiptinas dėmesys, kad Tarnyba vertina ne tik asmens teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, jo reikalavimo pagrįstumą, bet ir tai, ar nėra Įstatyme nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Vien ta aplinkybė, kad pareiškėja priskirtina prie asmenų, turinčių teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į nustatytą turto ir pajamų lygį (Įstatymo 12 straipsnio 6 punktas), nesudaro pagrindo teigti, kad nėra taikomi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje numatyti antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai.

Atsakant į pareiškėjos skundo argumentą, kad Tarnyba nepaiso Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir KT nutarimų, pažymėtina, kad KT 2018 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. *(duomenys neskelbtini)* pripažino, kad Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 2 ir 6 daliai, konstituciniam teisės valstybės principui tik ta apimtimi, kai asmeniui antrinė teisinė pagalba yra itin sunkiai prieinama dėl finansinių priežasčių ir ją užtikrinti baudžiamojoje byloje būtina teisingumo interesais. Nagrinėjamu atveju, pareiškėja kreipėsi į Tarnybą su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą ne baudžiamojoje byloje, o administracinėje byloje, todėl Tarnyba neturėjo pagrindo nevykdyti Įstatyme numatytos pareigos ir netaikyti Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punkte numatyto antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindo. Apibendrinant išdėstytas aplinkybes, Tarnyba, įvertinusi visas aplinkybes bei galiojantį teisinį reglamentavimą, teisėtai ir pagrįstai atsisakė pareiškėjai suteikti antrinę teisinę pagalbą. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo naikinti Tarnybos 2025 m. birželio 10 d. sprendimą ir spręsti klausimą dėl pareiškėjos prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą iš naujo (b. l. 53–57).

Skundas atmestinas

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Tarnybos 2025 m. birželio 10 d. sprendimo Nr. *(duomenys neskelbtini)* teisėtumo ir pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėja 2025 m. gegužės 30 d. prašymu kreipėsi į Tarnybą prašydama suteikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą administracinėje byloje Nr. *(duomenys neskelbtini)* apeliacinės instancijos teisme (b. l. 58–60).

Tarnyba 2025 m. birželio 10 d. sprendimu Nr. *(duomenys neskelbtini)* „Dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo“, vadovaudamasi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 ir 17 punktu, atsisakė teikti antrinę teisinę pagalbą pareiškėjai (b. l. 64–67).

Pareiškėja su minėtu sprendimu nesutinka ir jį ginčija.

Įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus (1 straipsnio 1 dalis).

Įstatymo 4 straipsnyje nurodytos pareiškėjų pareigos, kurių viena įvardijama kaip pareiškėjo privalomumas bendradarbiauti su institucijomis, priimančiomis sprendimus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo, taip pat su asmenimis, teikiančiais valstybės garantuojamą teisinę pagalbą (1 punktą).

Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad Tarnyba organizuoja antrinės teisinės pagalbos teikimą (2 punktą); priima sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo (3 punktą); sudaro su advokatais, kurie teikia antrinę teisinę pagalbą, sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ir kontroliuoja šių sutarčių vykdymą (4 punktą).

Vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalimi, antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytų antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies (11 punktą); pareiškėjui teisinė pagalba yra reikalinga apskundžiant tarnybos sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo (17 punktą).

Pagal Įstatymo 11 straipsnio 10 dalį, Tarnyba turi teisę išimtiniais atvejais, atsižvelgdama į pareiškėjo prašymą ir įvertinusi konkretaus pareiškėjo individualią situaciją, suteikti antrinę teisinę pagalbą, nepaisydama to, kad asmens (šeimos) turtas ir (ar) asmens pajamos viršija nustatytą turto ir pajamų lygį arba yra šio straipsnio 7 dalies 3, 4, 5, 11, 15–20 punktuose nustatyti antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai. Individuali pareiškėjo situacija vertinama atsižvelgiant į gyvenimo lygį ir pareiškėjo turtinę padėtį, galimybes veiksmingai savarankiškai sau atstovauti, išlaidas advokato pagalbai apmokėti, bylos, kurioje prašoma suteikti antrinę teisinę pagalbą, sudėtingumą ir turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį, pareiškėjo procesinę padėtį byloje ir galimus neigiamus padarinius pareiškėjui. Šiuo atveju tarnyba sprendimą priima teisingumo ministro nustatyta tvarka.

Įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nustatyta, jog teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į nustatytą turto ir pajamų lygį, turi asmenys, kuriems nustatytas sunkaus neįgalumo lygis arba 0–25 proc. dalyvumo lygis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. 0–25 proc. darbingumo lygis arba didelių specialiųjų poreikių lygis), taip pat šiame punkte nurodytų asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti.

Pagal Įstatymo 13 straipsnį, šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti. Deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti turi būti asmens pasirašyta patvirtinant, kad joje pateikti duomenys yra išsamūs ir teisingi (1 dalis). Šio įstatymo 12 straipsnio 4 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo savivaldybės administracijos išduota pažyma, patvirtinanti, kad asmeniui yra paskirta socialinė pašalpa (4 dalis). Šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo asmens su negalia pažymėjimas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. išduotas neįgaliojo pažymėjimas), patvirtinantis nustatytą asmens neįgalumo lygį arba dalyvumo lygį (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo lygį arba specialiųjų poreikių lygį) (6 dalis). Šio įstatymo 12 straipsnio 7 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo turto arešto aktas ir (ar) kiti dokumentai, patvirtinantys objektyvias priežastis, dėl kurių asmuo negali disponuoti savo (šeimos) turtu ir lėšomis, ir deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti (7 dalis). Šio įstatymo 12 straipsnio 11 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys šių asmenų amžių, arba dokumentai, patvirtinantys šių asmenų amžių ir jiems pradėtą administracinio nusižengimo teiseną (11 dalis).

Įstatymo 13 straipsnio 20 dalyje reglamentuota, kad šio straipsnio 1, 4, 7 ir 11 dalyse nurodytus dokumentus antrinę teisinę pagalbą norintis gauti asmuo privalo pateikti tarnybai tik tais atvejais, kai šiuose dokumentuose pateiktos informacijos, įrodančios asmens teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, tarnyba negali gauti naudodamasi valstybės registrais ir kitomis valstybės informacinėmis sistemomis.

Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodyta, jog antrinės teisinės pagalbos teikimas nutraukiamas, jeigu asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, nebendradarbiauja su tarnyba arba antrinę teisinę pagalbą teikiančiu advokatu.

Iš nurodytų Įstatymo nuostatų matyti, kad sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima Tarnyba, o jei pareiškėjas nepateikė visų nurodytų dokumentų, reikalingų sprendimui dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti (be kita ko, reikalavimą pagrindžiančius dokumentus), Tarnyba praneša pareiškėjui apie būtinybę pateikti trūkstamus dokumentus. Įstatyme aiškiai apibrėžti atsisakymo suteikti antrinę teisinę pagalbą pagrindai ir atsisakymas teikti pagalbą galimas esant bent vienam iš jų.

Bylos duomenimis nustatyta, jog pareiškėja 2025 m. gegužės 30 d. prašymu kreipėsi į Tarnybą prašydama suteikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą administracinėje byloje Nr. (*duomenys neskelbtini*) apeliacinės instancijos teisme. Tarnyba ginčijamu 2025 m. birželio 10 d. sprendimu atsisakė teikti antrinę teisinę pagalbą pareiškėjai. Papildomai Tarnyba nustatė, jog pareiškėja nėra apmokėjusi 241,89 Eur antrinės teisinės pagalbos išlaidų pagal Tarnybos Kauno skyriaus 2025 m. spalio 31 d. sprendimą Nr. (*duomenys neskelbtini*) ir nėra gautas prašymas dėl mokėjimo išdėstymo dalimis, todėl antinė teisinė pagal pareiškėjai vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktu neteiktina.

LVAT savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, jog Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje įtvirtinti teisinės pagalbos neteikimo pagrindai, kurie yra atskiri (savarankiški) ir atsisakymas teikti pagalbą galimas esant bent vienam iš šių pagrindų (žr., pvz., LVAT 2010 m. rugsėjo 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A858-1157/2010). Vienas iš apribojimų yra nustatytas Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punkte – antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytų antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies. Ši teisės norma aiškiai apibrėžia antrinės teisinės pagalbos teikimo apribojimo pagrindą, kuris gali būti taikomas esant dviem sąlygoms: pirma, pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje ir, antra, iki nurodyto termino jis neapmokėjo nustatytų antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies. Šio pagrindo taikymas nėra siejamas tik su Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 19 straipsnio nuostatomis, todėl išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 11 punktas gali būti taikomas nepriklausomai nuo to, kokių pagrindų remiantis asmeniui kitoje byloje buvo nustatytos apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidos arba jų dalis, kurių asmuo neapmokėjo (žr. pvz. LVAT 2016 m. vasario 29 d. nutartį administracinėje byloje administracinė byloje Nr. A-2478-442/2016).

Nagrinėjamu atveju Tarnyba ginčijamame sprendime nurodė, jog kadangi pareiškėjai antrinė teisinė pagalba reikalinga byloje, kurioje sprendžiamas klausimas dėl Tarnybos Sprendimo teisėtumo ir pareiškėja prašyme neišreiškė pageidavimo, jog būtų vertinama individuali jos situacija, nepateikė individualios situacijos vertinimui reikalingos informacijos, vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 17 punktu, antrinė teisinė pagalba Pareiškėjai neteiktina. Šiuo atveju sutiktina su atsakovės pozicija, jog nei Įstatymo, nei kitų teisės aktų nuostatos nenumato galimybės pačiai Tarnybai savo iniciatyva vertinti Pareiškėjos individualią situaciją, be pareiškėjos prašymo dėl jos individualios situacijos vertinimo.

Sprendimų dėl antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo priėmimo, įvertinus individualią pareiškėjo situaciją, tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 1R-220 (toliau – Aprašas) nustato sprendimų dėl antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo priėmimo tvarką, kai pareiškėjai kreipiasi į Tarnybą dėl savo individualios situacijos įvertinimo.

Pagal Aprašo 4 punktą, Tarnyba individualią pareiškėjo situaciją papildomai vertina gavusi jo rašytinį prašymą ir atsižvelgdama į pateiktus prašymą pagrindžiančius dokumentus ir (ar) informaciją. Prašymas ir jį pagrindžiantys dokumentai gali būti pateikiami asmeniškai, paštu arba elektroninėmis priemonėmis, jeigu yra galimybė identifikuoti pareiškėją.

Aprašo 5 punkte nustatyta, kad individuali pareiškėjo situacija vertinama pagal šiuos kriterijus: gyvenimo lygį ir pareiškėjo turtinę padėtį (5.1 papunktis); galimybes veiksmingai savarankiškai sau atstovauti (5.2 papunktis); galimas išlaidas advokatui teikiant pagalbą (5.3 papunktis); bylos, kurioje prašoma suteikti antrinę teisinę pagalbą, esmę (5.4 papunktis). Vertinant

Aprašo 5.1 papunktyje nurodytą kriterijų, atsižvelgiama į Lietuvos statistikos departamento nurodomą bendrojo vidaus produkto vienam gyventojui pokytį (ar jis padidėjo, ar sumažėjo, palyginti su praėjusių dviejų metų ketvirčių mėnesio rodikliais iki pareiškėjo kreipimosi), pareiškėjo turtinę padėtį, jo pateiktus duomenis apie patirtas vartojimo išlaidas ir finansinius išpareigojimus (Aprašo 6 punktas). Vertinant Aprašo 5.2 papunktyje nurodytą kriterijų, atsižvelgiama į pareiškėjo pateiktus duomenis apie jo išsilavinimą ir profesiją (Aprašo 7 punktas).

Pagal Aprašo 9 punktą, vertinant Aprašo 5.4 papunktyje nurodytą kriterijų, atsižvelgiama į ginčo, kuriame pareiškėjas siekia gauti antrinę teisinę pagalbą, sudėtingumą pagal ginčo dalyką ir pobūdį, keliamų reikalavimų skaičių ir turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį, o išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais ir ginčą nagrinėjant teisme – ir į bylos apimtį, stadiją, pareiškėjo procesinę padėtį bei galimus neigiamus padarinius pasibaigus bylos nagrinėjimui (pavyzdžiui, pareiškėjas byloje yra atsakovas ir patenkinus ieškinį jam kils pareiga įvykdyti ieškinio reikalavimą).

Pareiškėja skunde teigia, kad Tarnyba mato per sistemą visus reikalingus jai duomenis. Komisija pažymi, kad Tarnyba turi teisę iš valstybės ir savivaldybių institucijų, taip pat valstybės registru, kitų valstybės informacinių sistemų, kitų fizinių ar juridinių asmenų gauti informaciją, duomenis (įskaitant specialių kategorijų asmens duomenis), reikalingus nustatyti, ar asmuo turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, ar pareiškėjų prašymuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose pateikti duomenys yra teisingi. Šios institucijos ir asmenys prašomą informaciją turi pateikti tarnybai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos (Įstatymo 18 straipsnio 14 dalis). Tačiau pažymėtina, jog Tarnybai duomenys apie kitas pareiškėjos galimai gautas pajamas nėra žinomi, duomenys apie pareiškėjos patirtas vartojimo išlaidas, duomenys apie išsilavinimą nėra saugomi registruose, prie kurių Tarnyba turėtų prieigas.

Komisija, sistemiškai įvertinusi Įstatymo ir Aprašo nuostatas, daro išvadą, kad norintis gauti antrinę teisinę pagalbą asmuo Tarnybai turi pateikti ne tik prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą, bet ir jo reikalavimą pagrindžiančius dokumentus (Įstatymo 18 straipsnio 1 dalis), o su prašymu įvertinti individualią situaciją turi pateikti tokį prašymą pagrindžiančius dokumentus ir (ar) informaciją (Aprašo 4 punktas). Nepateikus minėtų duomenų, Tarnybai gali prašyti pareiškėjos pateikti trūkstamus dokumentus (Įstatymo 18 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad Tarnyba pagrįstai prašė pareiškėjos pateikti papildomus duomenis/informaciją.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, jog Tarnyba priimdama ginčijamą sprendimą pagrįstai rėmėsi Įstatymo bei Aprašo nuostatomis, išsamiai bei argumentuotai vertino pareiškėjos situaciją bei su ja susijusias faktines aplinkybes bei priėmė motyvuotą ir išsamų sprendimą, todėl tenkinti pareiškėjos skundo jame nurodomais argumentais Komisija neturi pagrindo. Pareiškėjos skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjos X. X. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Ingrida Sabaliauskienė

Komisijos narės

Inga Morkvėnienė

Asta Povilonienė